

ישמח משה פרשת ויקהל

להקדיש האנשים והנשים. והנה תנן לקח מן האשה וחזר ולקח מן האיש, מקחו קיים, לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה, מקחו בטל, דיכולה שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי (גיטין נ"ה ע"ב), וכן הוא במסלולין דנכסי צאן ברזל כמבואר בסעיף ט"ז שם, ואם כן היו הנשים צריכין להקדיש תחלה, ואחר כך יסכימו האנשים דבזה ידוע שהיא בלב שלם משניהם, אבל כשמקדישין האנשים ומסכימין הנשים, אין מבואר שהוא בלב שלם של הנשים, דדילמא מחמת נחת רוח לבעלם עשו. והנה איתא (ברכות ס"א ע"א) מנזה עם הארץ שהלך אחר אשתו, ואם כן בהליכה וביאה למושה, היו צריכין לבא האנשים תחילה ואחר כך הנשים, אבל בהענין שבאו לכך היו צריכין להיות הנשים עיקר והאנשים טפל להן, שהם היו צריכין להקדיש תחלה ואחר כך האנשים.

והשתא מדוקדק לשון התורה הק', דאלו היה כתיב ויבאו האנשים והנשים, שאנשים באו תחלה להקדיש ואחר כך הנשים, וזה לא יתכן כמ"ש. ואם היה כתיב ויבאו הנשים והאנשים, היה משמע שכן באו הנשים תחלה ואחר כך האנשים, וזה מנהג עמי הארצות ולא כן מנהג עם קדוש. לכך כתיב ויבאו האנשים, דמשמע דהאנשים באו תחלה, וכתיב על הנשים דמשמע דהנשים היו עיקר בביאה זו, דלמה שבאו להקדיש, היו צריכין הנשים להקדיש תחלה ואחר כך האנשים, ובזה כל, ר"ל הכל הן הנשים והן האנשים נדיב לב, ר"ל בלב שלם, מה שאין כן אם היה ההיפך.

של"ה פרשת תולדות

כיצד, מתנת התורה מן והנפש אשר עשו בחרן, אברהם היה מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים. והנה במתן תורה כתיב: כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, והקדים הנשים לאנשים, ומפרשים הטעם כדי שלא יאמרו הנשים נחת רוח עשינו לבעלינו, על כן בהתחלת מתן תורה דהיינו מן והנפש אשר עשו בחרן, יזכיר כאן ברמז שרה ויקדים שרה לאברהם, בענין רמז מתן תורה כמו שאפרש. והנה 'צ' רמז על שרה בת 'צ' שנים היתה, והיתה מגיירת כמו שהיה אברהם מגייר. והזכיר את שרה להורות כי מצד עצמה עשתה כן, ולא תימא שהיא טפל לאברהם ומאברהם למדה, אלא קדושתה מעצמה כמו קדושת אברהם. ומתן תורה נרמז ב'צדיק' במילואו, כמו שנאמר ה' חפץ למען 'צדק' יגדיל תורה ויאדיר (ישעיה מ"ג כ"ה), הרי רמיזה מספר 'צ' ו'צדיק' במילואו. 'ח' מיצחק הרומז

בית הלוי פרשת יתרו

עוד דרשו כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים ותגיד לבני ישראל אלו האנשים, הקדים נשים תחילה לאנשים דהלכה היא לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל דאמרה נחת רוח עשיתי לבעלי. פירוש דגם אם ברלוונה הפנימית איננה מסכמת להמכירה מ"מ עשתה והסכימה לרצון בעלה ולכן נהגו צניינים לעשות קנין אשה והדר בעלה. וכן נעת מתן תורה היה רצונו יתברך דגם הנשים יגלו דעתן אם רוצין לקבלה ברצון הטוב בלא שום הכרח ואונס כלל וע"כ צוה שיאמר תחילה להנשים ולשמוע דעתן ואח"כ להאנשים:

ליקוטי יהודה פרשת יתרו

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (יט, ג). א"י במד' (שמו"ר כח, ב ומובא ברש"י ז"ל) בית יעקב אלו הנשים וכו' ותגיד לבני ישראל אלו האנשים וכו', ועי"ש במדרש למה אמר לנשים תחלה. א"י האמרי אמת ז"ל אמר בשם השל"ה הקדוש ז"ל (עיי"ש בפ' תולדות) לתרץ למה אמר לנשים תחלה קודם לאנשים, עפ"י מ"ש במשנה (גיטין נה:) לקח מן האיש ואח"כ לקח מן האשה מקחו בטל, שיכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי, אבל לקח מן האשה ואח"כ לקח מן האיש מקחו קיים (שהטעם הניל אין שייך כאן כיון שלקח ממנה קודם), ולפי"ז אתי שפיר דלכך אמר תחלה לנשים, כדי שלא יהא להן פתחון פה לומר אנחנו לא קבלנו את התורה אלא בשביל לעשות נחת רוח לבעלינו. והוסיף א"י ז"ל וביאר הכוונה, דבקבלת התורה הי' צריך להיות איתערותא דלתתא מקודם, התעוררות מהמקבלים, לא שיאמרו נחת רוח עשינו לבעלינו.

תורת משה לחת"ס פרשת ויצא

ותען רחל ולאה, צמדכס הו"ל שחקינאם רחל ללאה ע"כ לא זכתה להקצר עונו צומעת הנוכפלה, י"ל כי אשה יכולה לטעון נחת רוח עשיתי לבעלי חוץ מנכס' שהם שלה מונש ואם יש לו צ' נכסים ואחת חתונה לו כצ' ע"כ יכולה השכ"י לטעון נחת רוח עשיתי לבעלי כי ילאחי נפסי המחלוקת כיון שסראשוכה חנפה וחתונה, והנה

אנחנו הי' לנו נחלה צצית אצור כל אשר הליל ה' לנו הוא ולצנינו, הרי שפי' מן הדין הנכס' של הנשים אלא שלא חצנו ונחלו ליעקב ויעקב קנה מנכס' הללו מערה הנוכפלה מנעשו כפיכ"ס' ה' ויחי, יען כי נתינת נכסות ליעקב נעשות כאלונו צאמרה ועמה כל אשר אחר אליך אלקים עשה זה רחל הסיצה חחלה ולא מליה לנעינען נחת רוח עשיתי לבעלי לכן אין לה חלק צומעת הנוכפלה מנכס' אלא יכלה לטעון נחת רוח עשיתי לבעלי ולא מנחתי כלום ואשר הליל ה' לי הוא, ומנכס' לקח מערה הנוכפלה ע"כ קצרת עונו: